

Press og trusler mot okkupasjonsforskning

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Sandefjords Blad

LØRDAG 29. JUNI 1996 9

BERGENS TIDENDE · FREDAG 1. NOVEMBER 1996

NYHET

Får god faglig attest

- «Norgesdokumentasjonen» svært nyttig for historikere

- Etter mitt faglige skjønn er den registreringen og det analysearbeidet som foregår i «Norgesdokumentasjonen» i Sandefjord svært nyttig for historikere og okkupasjonsforskere.

BJORN HOELSETH (TEKST)
PER LANGEVEI (FOTO)

Det sier professor i sosialmedisin, Anders Chr. Gogstad (med Sandefjords-åner). Gogstad har blant annet interessert seg sterkt for hygieniske og helsepolitiske spørsmål under okkupasjonsårene, og har også forsket i helsemessige og sosialmedisinske forhold hos de norske styrkene i Storbritannia og i Sverige. I 1991 kom boken «Helse og hakekors» i to bind, som hadde disse temaene som innhold.

Fredag besøkte han Haslevollen verksted, der registreringsarbeidet til Norgesdokumentasjon foregår, under ledelse av prosjektleder Jan Eidi.

Imponert

- Jeg har holdt meg orientert om arbeidet så langt, og er imponert over bredden i emner som tas opp. Den kunnskapsbasen som er i ferd med å bygges opp her, er betydelig, sier professor Gogstad.

Under samtalen med gruppen ga han en rekke velmente råd og mente blant annet at Norgesdokumentasjon ville ha nytte av å få knyttet til seg veiledere fra universitetsmiljø, som et faglig korrektiv under marsjen.

Han var ikke minst opptatt av kristin Kristoffersens registrering og bearbeidelse av navn og data hentet fra publikasjonen «Nordmenn i fangenskap 1940-45».

FÅR GOD ATTEST: Norgesdokumentasjons avdeling i Sandefjord samlet til studier av okkupasjonsårene: Fra venstre Jan Eidi, Kristin Kristoffersen, Petter Moe, professor Anders Gogstad, Andrew Backe og Linda Finstad.

- Det er et viktig initiativ som her er tatt, mente Gogstad, som også ble orientert om andre sentrale oppgaver registreringsgruppen holder på med, blant annet hvem som var kjernen blant norske motstandsfolk, hvilken sosial bakgrunn de hadde osv; omfanget og arten av krigsfangeleirene i Norge; detaljer om henrettelser og likvidasjoner av norske patrio-

ter; forsvarssjef, general Hanstensen planer for alliert invasjon i Norge m.m.

Den annen part

Okkupasjonsregistreringen omfatter imidlertid også den annen part - NS-medlemmene, frontkjemperne, de landssvikdomte. Blant annet er det nå utarbeidet et spørreskjema myntet på gjent-

vende norske landssvikere som ble arrestert, satt i varetekt og som senere sonet kortere eller lengre fengselsstraffer for sin virksomhet og opptreden under krigen: Hvordan opplevde de varetekts- og soningsforholdene, hvordan ble de behandlet?

En lydhør og engasjert gruppe lyttet og fortalte til Anders Gogstad hva de holdt på med: Kristin

Kristoffersen (Nordmenn i fangenskap), Andrew Backe (Henrettelser av norske motstandsfolk og sivilister), Petter Moe (Bygger opp databaser og spesialiserte seg i tabelloppsett), Linda Finstad (registrering av Milorg-medlemmenes rulleblad m.m.).

g kunne balanse interessen for historisk med
Else.
ppgaver nevnes:
panjer og sentrale innkjøp
get»

Motstands- menn mot granskning

Vart truga: - Vi vart truga med å få knust kneskålene om vi registrerte frontkjemparane. Og motstandsmannen Gunnar Sønsteby prøvde å få oss frå å granske likvideringane som skjedde under krigen.

TEKST: VIDAR YSTAD
FOTO: VEGARD VALDE

Sandefjord

Dette fortel Jan Eidi til Bergens Tidende. I går presenterte han ein del av funna på ei samling i Sandefjord. Eidi, som opprinneleg er frå Bergen, leier eit prosjekt under tittelen «Norge under okkupasjonen».

Ville ikkje ha granskning

- Det var tydeleg at Gunnar «Kjakan» Sønsteby ikkje ville ha noka granskning av likvideringane som motstandsrorsla gjennomførte under krigen. Og vi fekk heller ikkje pengar frå potten som var sett av under statsministerens kontor i samband med krigsjubileet. At vi ville granske likvideringane, kosta oss 80.000 kroner, seier Eidi.

- Det er all grunn til å reagere

mot at mange av dei gamle motstandsmennene engasjerer seg så sterkt mot at vi får sjå på materialet om likvideringane.

Det seier historie-professor Tore Pryser, som har vore rådgjevar for prosjektet, til Bergens Tidende.

Opplysningar frå begge sider

Føremålet med prosjektet har vore å registrere opplysningar om ulike forhold under krigen. Det gjeld både faktiske opplysningar om tyske krigsanlegg, landssvikdomde nordmenn og ei rad andre forhold.

Motstandsfolk på den eine sida og frontkjemparar og medlemmer av Nasjonal Samling på den andre sida, er kontakta og har gjeve opplysningar.

Gjennom kontakt med den gammalnazistiske krinsen i Institutt for Okkupasjonshistorie, fekk prosjektet tilgang til namn og adresser til nær 1100 landssvikdomde. Dei fekk tilsendt eit omfattande spørreskjema med 50 spørsmål. Heile 274 av desse har svart

på spørsmål om korleis dei opplevde landssvikoppgjere, opphaldet i fangeleirar og fengsel.

Stygge trugsmål

Eidi fortel at det har kome toffe trugsmål mot dei som har vore engasjert i arbeidet i prosjektet.

Dette er spørsmålene

● Etter først å ha kartlagt kvar intervjubjektet høste hjemme politisk under krigen, skal folk over 65 år spørres om bl.a. dette:

● Foraktet du tyskere og NS-folk under krigen? Og hva med frontkjemperne, angiveme, profitører som hente penger på arbeid for tyskerne, og jenter som gikk med tyskerne?

117053